

**VALTIONEUVOSTON ASETUS VAPAA-AJANKALASTUKSEN SAALISILMOITUKSESTA
ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA****1. Taustaa**

Vuoden 2025 alusta tuli voimaan kalastuslain 62 a §:n 3 momentin nojalla annettu valtioneuvoston asetus vapaa-ajankalastuksen saalisilmoituksesta (716/2024). Asetus sisältää tarkemmat säännökset kalastuslain 62 a §:ssä tarkoitetun vapaa-ajankalastuksen saalisilmoituksen sisällöstä ja ilmoituksen antamisen tavoista. Asetuksella on säädetty niistä kalalajeista ja -kannoista, joista vapaa-ajankalastuksen saalisilmoitus on tehtävä. Ilmoitettavia lajeja ovat koko Suomessa asetuksen 4 §:ssä säädettyä aluerajausta lukuun ottamatta lohi, järvilohi, taimen, ankerias sekä kyttyrälohi. Lisäksi harjus on ilmoitettava laji meressä ja nieriä Kuolimossa ja Saimaalla sekä muualla Vuoksen vesistössä. Asetuksella on lisäksi säädetty ilmoituksen tekemisen määräajasta, joka on neljätoista vuorokautta ja siitä, että ilmoitus tulee tehdä Luonnonvarakeskukselle sähköisen palvelun kautta tai Luonnonvarakeskuksen vahvistamalla lomakkeella. Ilmoituksen voi tehdä myös puhelimitse. Asetuksessa on myös säädökset saalisilmoituksen tarkemmasta sisällöstä. Ilmoitettavia tietoja ovat: kalastajan nimi, syntymäaika ja osoite, pyydystetyn tai sivusaaliina saadun kalan laji, kalan pituus, tieto kalan rasvaevästä, pyyntipäivämäärä, pyyntiväline ja pyyntialue sekä tieto kalan mahdollisesta vapauttamisesta

Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto antoi 22.11.2023 asetuksen ((EU) 2023/2842), jolla muutettiin yhteisen kalastuspolitiikan toteuttamiseksi annettuja kalastuksen valvontaa koskevia EU:n asetuksia. Vapaa-ajankalastukseen liittyen keskeisimmät muutokset sisältyivät ns. valvonta-asetuksen ((EY) N:o 1224/2009) 55 artiklaan tehtyihin uudistuksiin. Uutena asiakokonaisuutena rannikkojäsenvaltioille tuli velvollisuus varmistaa, että virkistyskalastusta harjoittavat luonnolliset henkilöt rekisteröidään ja että he kirjaavat ja ilmoittavat saaliinsa sähköisen järjestelmän kautta. Lisäksi kyseiseen valvonta-asetukseen liittyen on 12.5.2025 annettu virkistyskalastuksen valvontaa koskevan 55 artiklan soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä ohjaava komission toimeenpanoasetus ((EU) 2025/274), jossa on säädetty muun muassa valvonta-asetuksen 55 artiklan nojalla kerättyjen saalistietojen toimittamisesta komissiolle sekä virkistyskalastuksessa käytettävien passiivisten pyydysten merkinnästä. Valvonta-asetuksen 55 artiklaa sovelletaan kaikkeen virkistyskalastukseen, mukaan lukien kaupallisten yhteisöjen matkailualalla ja urheilukilpailujen alalla järjestämään kalastustoimintaan.

2. Esityksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Esityksen tavoitteena on sisällyttää kalastuslain 62 a §:n 3 momentin nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen vapaa-ajankalastuksen saalisilmoituksesta tarvittavat viittaukset Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetukseen ((EU) 2023/2842) sekä sen nojalla annettuun komission toimeenpanoasetukseen ((EU) 2025/274). Vaikka EU:n asetukset ovat automaattisesti sitovaa lainsäädäntöä koko EU:ssa niiden soveltamisen alkamispäivästä lähtien, ne saattavat kuitenkin edellyttää kansallisen lainsäädännön muuttamista jäsenmaissa. Koska edellä mainitut EU-asetukset ovat joiltain osin sisällöltään ristiriidassa kansallisten säädöstemme kanssa, valtioneuvosto katsoo tarpeelliseksi muuttaa valtioneuvoston asetusta vapaa-ajankalastuksen saalisilmoituksesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetus vapaa-ajankalastuksen saalisilmoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Asetuksen 1 §:ää muutettaisiin siten, että ilmoitettaviin kalalajeihin ja -kantoihin lisättäisiin turska. Samaiseen 1 §:ään lisättäisiin toinen momentti, joka sisältäisi aineellisen viittauksen edellä mainittuihin Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston sekä komission asetuksiin.

3. Vaikutukset

Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia kalastajille tai vapaa-ajankalastuksen saalisilmoitusjärjestelmää (Omakala-järjestelmä) ylläpitävälle Luonnonvarakeskukselle, koska edellä mainittuja Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston sekä komission asetuksia sovelletaan joka tapauksessa Suomessa. Esitys kuitenkin täsmentää EU-säädösten piiriin kuuluvien kalalajien (lohi, ankerias ja turska) ilmoitusmenettelyjä. Samalla selkeytetään edellä mainittujen kalalajiryhmien osalta kerättyjen saalistietojen toimittamisvelvollisuuksia komissiolle.

Turskan sisällyttämisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ei odoteta juurikaan lisäävän saalisilmoitusten määrää, koska turskasaaliit Suomen aluevesillä ovat viime vuosina olleet hyvin vähäiset. Luonnonvarakeskuksen julkaiseman tuoreimman saalistilaston (vapaa-ajankalastus 2024) mukaan turskasaalis oli pienin mahdollinen, eli 0 tuhatta kiloa.

Lohen, ankeriaan ja turskan osalta EU-säädösten voimaantulo merkitsee poikkeavia ilmoituskäytäntöjä verrattuna muihin ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien kalalajien ja -kantojen ilmoittamiseen. Lohen, ankeriaan ja turskan kohdalla saalisilmoitus on tehtävä päivittäin, ilmoitus on tehtävä sähköisesti ja ilmoitusvelvollisuus koskee kaiken ikäisiä. Muiden ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien kalalajien ja -kantojen kohdalla ilmoitusaikaa on enintään 14 vuorokautta, ilmoituksen voi tehdä sähköisen järjestelmän lisäksi lomakkeella tai puhelimella ja ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat 16 vuotta täyttäneet.

Lisäksi EU-säädökset täsmentävät kerättävää tietosisältöä siten, että jatkossa lohen, ankeriaan ja turskan osalta on ilmoitettava, onko saalis pyydystetty rannalta, alukselta, veden alta (sukeltamalla) vai jäältä.

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia, mutta EU-säännösten takia Luonnonvarakeskuksen ylläpitämään Omakala-järjestelmään on tehtävä joitakin muutoksia, joiden toteuttamiseen arvioidaan tarvittavan noin 100 000 euron suuruinen taloudellinen resurssi.

4. Valtuussäännös

Asetus annettaisiin kalastuslain (379/2015) 62 a §:n kolmannen momentin nojalla.

Kalastuslain 62 a §:n kolmannessa momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kalalajeista ja -kannoista, joista saalisilmoitus on tehtävä sekä pyyntialueen, kalastusvälineen, kalan koon, mahdollisen eväleikkauksen ilmoittamisesta sekä ilmoituksen maantieteellisestä soveltamisalasta, muodosta, sellaisesta muusta teknisluonteisesta sisällöstä, jota ilmoitus edellyttää ja ilmoituksen tekemisen määräajasta.

5. Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Ilmoitettavat kalalajit ja -kannat. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 8. kohta, jossa säädettäisiin ilmoitusvelvollisuuden alaiseksi lajiksi myös turska. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen ((EU) 2023/2842) 55 artiklan 3 kohdan mukaan rannikkojäsenvaltioiden on varmistettava, että virkistyskalastusta harjoittavat luonnolliset henkilöt rekisteröidään ja että he kirjaavat ja ilmoittavat saaliinsa 1 kohdassa tarkoitetun sähköisen järjestelmän kautta päivittäin niiden lajien, kantojen tai kantaryhmien osalta, joihin sovelletaan erityisesti virkistyskalastusta koskevia unionin säilyttämistoimenpiteitä, kuten kiintiöitä, saalisrajoituksia ja saalisrajoja. Voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen antamisen jälkeen turskaan on koko Itämeren alueella kohdistunut sellaisia unionin säilyttämistoimenpiteitä, jotka täyttävät edellä mainitut saaliiden kirjaamisen vaatimukset. Aiemmin tällaisia lajeja olivat lohi ja ankerias.

Pykälään lisättäisiin toinen momentti, joka sisältäisi aineellisen viittauksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2023/2842 neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 1967/2006 ja (EY) N:o 1005/2008 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2016/1139, (EU) 2017/2403 ja (EU) 2019/473 muuttamisesta kalastuksenvalvonnan osalta sekä komission täytäntöönpanoasetukseen (EU) 2025/274 neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 virkistyskalastuksen valvontaa koskevan 55 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Mainituissa asetuksissa säädetään lohen, ankeriaan ja turskan saaliin ilmoittamisen osalta joiltakin osin kansallisesta asetuksesta poikkeavalla tavalla.

6. Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan 1.1.2026.

7. Asian valmistelu

Asetuksen muutosesitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Koska EU asetukset ovat suoraan sovellettavia, eikä niiden voimaantulo tai sovellettavuus jäsenvaltioissa edellytä jäsenvaltioilta erillisiä toimenpiteitä, on asetus ollut lyhennetyllä lausuntokierroksella xx-xx välisenä aikana.

8. Laintarkastus

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.